

Razvoj novih programov na področju splošnega izobraževanja odraslih za pridobivanje temeljnih kompetenc s poudarkom na ranljivih ciljnih skupinah

1. IME PROGRAMA:

Uvajanje dopolnilne dejavnosti na kmetiji

2. UTEMELJENOST:

Program je namenjen podeželskemu prebivalstvu, ki je motivirano za uvajanje in razvoj dopolnilne dejavnosti na kmetiji. Podeželje predstavlja 70% življenjskega prostora v Sloveniji. Po podatkih Poročila o stanju kmetijstva, živilstva, gozdarstva in ribištva v letu 2016 se v Sloveniji nadaljuje trend zmanjševanja števila kmetijskih gospodarstev.

Iz rezultatov samostojnega popisa kmetijstva v letu 2016 lahko razberemo, da se kmetijske površine zaraščajo, širijo se zazidalne površine in ceste. V Sloveniji se povečuje povprečno število velikih kmetij, upada pa število manjših kmetij. Posledično se upočasnjuje razvoj podeželskih območij, večja se ogroženost kulturnih dobrin podeželja, še zlasti pa se poslabšuje demografsko stanje.

Program razvoja podeželja RS za obdobje 2014-2020 poudarja pomen krepitve vseživljenjskega učenja za nadaljnji razvoj podeželja. Raven usposobljenosti ima namreč neposreden vpliv na konkurenčnost, produktivnost dela, varnost pri delu, sposobnost prilagajanja na hitro spreminjajoče se ekonomske razmere, vedno večjo zahtevnost in informatizacijo dela, napredek v tehnološkem smislu ter vedno višje standarde v proizvodnji.

Vse več kmetov se odloča za tako imenovano multifunkcionalnost kmetijstva, kar pomeni, da se na kmetiji poleg primarne panoge, ukvarjajo še z dopolnilnimi dejavnostmi.

Dejavnosti, ki dopolnjujejo primarno kmetijsko proizvodnjo prispevajo k večjemu prihodku kmetije ter ohranjanju oziroma odpiranju delovnih mest na kmetiji in s tem tudi povečujejo možnost za obstoj kmetije. Kmetije z dopolnilno dejavnostjo lahko vzdržujejo tradicionalen način življenja in ga obenem modernizirajo z razvojem podjetniških idej.

Odločitev za uvajanje dopolnilnih dejavnosti na kmetiji je posledica želje po nadaljevanju kmetovanja in samo-zaposlenosti na kmetiji. Uvajanje dopolnilnih dejavnosti na kmetiji pa nima izključno ekonomskih razlogov ampak zaposlenim na kmetiji prinaša večjo neodvisnost, možnost uresničevanja podjetniških zamisli, ohranjanje kulturne dediščine,...

Uspešna dopolnilna dejavnost na kmetiji prinaša dodaten prihodek in potencialna nova delovna mesta, kar lahko predstavlja tudi zelo veliko finančno podporo primarni dejavnosti kmetije in s tem ohranjanju le te. Z dopolnilnimi dejavnostmi kmetije lahko bolje izkoristijo svoje stanovanjske in gospodarske prostore ter stroje, zaposlijo proste delovne moči, izkoristijo svoja tradicionalna znanja in spretnosti ter lažje promovirajo izdelke primarne dejavnosti.

Pri razvoju dopolnilne dejavnosti pa je nujno upoštevati vse elemente tako vsebinske kot stroškovne, ki bodo vplivali na uspešnost in s tem trajnost dejavnosti.

Kmetija mora pred začetkom izvajanja dopolnilne dejavnosti poleg zakonsko predpisanih ukrepov izdelati poslovni načrt z ekonomsko in finančno analizo in dobrim načrtom trženja. Za izdelavo poslovnega načrta so potrebna določena znanja in kompetence ter informacije.

Za podeželsko prebivalstvo je po podatkih številnih raziskav značilna nizka izobrazbena struktura in manjša razvitost ključnih kompetenc. Način življenja in narava dela ne prispevajo k obnavljanju ali ohranjanju ključnih kompetenc.

Za uspešen razvoj in izvajanje dopolnilnih dejavnosti je torej nujno razviti oziroma dopolniti ključne kompetence podeželskega prebivalstva.

3. CILJNA SKUPINA:

Ciljna skupina so ranljive skupine odraslih. Specifična ciljna skupina je manj izobraženo podeželsko prebivalstvo motivirano za pridobivanje ključnih kompetenc potrebnih za razvoj in izvajanje dopolnilne dejavnosti na kmetiji, s čimer bodo lahko izboljšali svoj ekonomski in socialni položaj. Pri udeležencih lahko pričakujemo šibko splošno poučenost, pomanjkljive spretnosti v komunikaciji, iskanju in izbiri informacij in na splošno pri dejavnem vključevanju v širšo družbeno skupnost, težave pri prenosu znanj in spretnosti v praktično življenje, težave pri vključevanju v

okolje in manjšo iznajdljivost v vsakdanjih situacijah, drugačno čustveno odzivnost in slabši gmotni položaj.

4. CILJI PROGRAMA:

Osrednji cilj programa je usposabljanje podeželskega prebivalstva za razvoj poslovnega načrta izvajanja dopolnilne dejavnosti na kmetiji.

Ključni cilj, ki ga želimo s programom doseči, je pomagati ranljivi ciljni skupini podeželskega prebivalstva, da prepozna poslovne priložnosti, ki so povezane s kmetijo in pridobi ključne kompetence za uspešen vstop v svet podjetništva - razviti idejo in vzpostavili ustrezno dopolnilno dejavnost na kmetiji. Tako si bodo razvijali kompetenco podjetnosti in samoiniciativnosti.

Poleg tega bodo udeleženci v programu krepili tudi ključno digitalno kompetenco, socialne in državljanske kompetence ter kompetenco učenja učenja.

5. TRAJANJE ORGANIZIRANEGA IZOBR. DELA:

Program traja 51 pedagoških ur

6. POGOJI ZA KONČANJE PROGRAMA:

Program je uspešno zaključen, če je udeleženec prisoten najmanj 80% ur programa.

7. VSEBINA:

Program je sestavljen iz sedmih vsebinskih modulov:

1. Uvod - 3 ure

- Zakonske podlage – pogoji za opravljanje dopolnilne dejavnosti na kmetiji
- Vrste dopolnilnih dejavnost na kmetiji
- Vloga kmetijske svetovalne službe pri izvajanju dopolnilne dejavnosti na kmetiji
- Obdavčitve

2. Osnove IKT – 6 ur

- Osnovna IKT znanja potrebna za opravljanje dopolnilne dejavnosti na kmetiji (e-vloge, evidence, trženje,..)

3. Izbira prave vsebine za dopolnilno dejavnost - 3 ure

- Iz dobre ideje v poslovno priložnost, ki bo kmetiji prinesla dodaten zaslužek.
- Kako preveriti idejo
- Kako začeti
- Kaj potrebujete za uspešen začetek
- Kakšne so možnosti za najcenejši vstop na trg
- Za uspešno dopolnilno dejavnost so pomembne spletne strani, spletne vizitke in spletne trgovine

4. Pravno formalni postopki za vzpostavitev dopolnilne dejavnosti - 3 ure

- Dovoljenje za opravljanje dopolnilne dejavnosti na UE
- Vloga za dovoljenje
- Pogoji za posamezno dopolnilno dejavnost
- Priloge k vlogi za dovoljenje
- Registracija dopolnilne dejavnosti

5. Zdravstveno zavarovanje in varnost pri delu - 3 ure

- Zdravstveno zavarovanje na kmetijah
- Varnost in zdravje pri delu na kmetijah, ki opravljajo dopolnilno dejavnost

6. Turizem na kmetiji - 3 ure

- Gostinska dejavnost: turistična kmetija z namestitvijo, izletniška kmetija, vinotoč.

- Negostinska dejavnost: oddajanje površin za piknike, muzeji in tematske zbirke, apiturizem, tradicionalna znanja na kmetiji
- Pogoji za izvajanje posamezne turistične dopolnilne dejavnosti
- Zagotavljanje kakovosti dopolnilne dejavnosti turizma – 4 jabolka.

7. Razvoj poslovnega načrta za izvajanje dopolnilne dejavnosti na kmetiji - 30 ur*

- Ročno pletenje in kvačkanje
- Medičarstvo – lectarstvo
- Svečarstvo in drugi izdelki iz čebeljega voska
- Dekorativno oblikovanje iz naravnih materialov
- Polstenje tekstilij
- Predelava zelišč, dišavnic in začimb
- Predelava volne na tradicionalen način
- Peka različnih proizvodov (kruh, potica, pecivo,..) na tradicionalen način

*Med navedenimi se izbere ena ali več tem glede na v postopku svetovanja ugotovljene potrebe skupine udeležencev.

8. KOMPETENCE, KI JIH UDELEŽENCI PRIDOBIMO PO PROGRAMU:

Udeleženci v programu razvijejo predvsem ključne kompetence samoiniciativnosti in podjetništva in sicer:

- opredelijo zakonske podlage na področju dopolnilnih dejavnosti na kmetiji.
- Prepoznajo lastne potenciale na področju uvajanja dopolnilne dejavnosti.
- Koristijo pomoč, ki jim jo nudi kmetijska svetovalna služba in druge inštitucije.
- glede na danosti kmetije opredelijo podjetniško idejo.
- Opredelijo začetne pogoje za uspešen začetek lastne podjetniške poti.

- Poznajo osnovne elemente trženja.
- opredelijo/izpeljejo postopke potrebne za zagon dopolnilne dejavnosti.
- izpolnijo potrebne vloge in registrirati dopolnilno dejavnost.
- Upoštevajo/izvajajo načela varnosti pri delu na kmetiji.
- Poznajo različne dopolnilne dejavnosti.
- Opredelijo pogoje za izvajanje posamezne dopolnilne dejavnosti.
- Pridobijo osnovna znanja za zagotavljanje kakovosti dopolnilne dejavnosti.
- Izdelajo poslovni načrt za izpeljavo lastne dopolnilne dejavnosti.
- Skladno s cilji dopolnilne dejavnosti in razmerami načrtujejo in si organizirjo delo na kmetiji.

Poleg tega udeleženci v programu razvijajo še:

- Ključne digitalne kompetence:
 - Z uporabo spleta si priskrbijo si informacije potrebne za uspešno opravljanje dejavnosti.
 - Poiščejo in izpolnijo e-vloge povezane z dopolnilno dejavnostjo.
 - Uporabljajo osnovna orodja za vodenje poslovnih evidenc.
 - Uporabljajo osnovna orodja za trženje.
- Ključne kompetence učenja učenja in sicer:
 - Zavedajo se pomena in koristi stalnega učenja in izpopolnjevanja za poslovanje.
 - Načrtno si pridobivajo novo znanje in spretnosti na področju izbrane dopolnilne dejavnosti.
 - Redno spremljajo novosti in informacije s področja podjetništva.
 - Samoiniciativno in načrtno si organizirajo učenje.
 - V življenjski potek umestijo učenje s katerim si izboljšujejo kakovost življenja.
 - Poiščejo priložnosti za učenje v okolju kjer živijo.

9. ORGANIZACIJA IZOBRAŽEVANJA:

Program se izvaja v tečajni obliki.

Izobraževanje poteka enkrat ali dvakrat tedensko po tri ure na srečanje v daljšem časovnem obdobju, nekaj tednov ali mesecev . Vsebina programa je zasnovana modularno. Tečajno obliko lahko kombiniramo tudi z organiziranim samostojnim učenjem v primerih, ko je učenje namenjeno poglobljanju in utrjevanju pridobljenih kompetenc. Spodbuja se uporaba inovativnih učnih metod, odprtega učnega okolja in aktivno delo udeležencev. Moduli se skozi program dopolnjujejo in nadgrajujejo ter utrjujejo že dosežene kompetence in jih povezujejo v močnejše okvire.

Predavatelji imajo poleg vloge prenašalca vsebine tudi vlogo usmerjevalca, moderatorja in svetovalca. Pouk ni samo interakcija med predavateljem in udeleženci, temveč tudi med samimi udeleženci. Usmerjen je k udeležencu in udeleženci izobraževanja so sooblikovalci učnega procesa. Pomembno vlogo ima tudi motivacija za učenje, saj predvsem odrasli udeleženci izobraževanja iz ranljivih skupin težko prenesejo neuspeh. Predavatelj jih z ustrezno izbiro inovativnih učnih metod in oblik poučevanja spodbuja k doseganju ciljev. Izbira metod in oblik temelji na poprejšnjem znanju, potrebah in interesih skupine. Predavatelj predlaga in v dogovoru z vodjo izobraževanja in aktivom predavateljev izbere najprimernejše učno in drugo didaktično gradivo, ki naj bo zvrstno čim bolj raznoliko in tematsko blizu skupini, ki ji je namenjeno.

V tečaj se vključi največ 15 udeležencev.

Pred vsako izvedbo programa bodo opravljene naslednje aktivnosti:

1. Promocija izobraževalnega programa med podeželskim prebivalstvom.
2. Motivacija prebivalcev podeželja za udeležbo v programu in nabor udeležencev.
3. Vključitev kandidatov v svetovalni proces, informiranje o podrobnih vsebinah programa, motiviranje za vključitev, predstavitev koristi, ki jih prinaša vključitev v program.
4. Ugotavljanje in vrednotenje predznanja udeležencev in postavljanje osebnih ciljev, po potrebi priprava individualnega osebnega načrta.
5. Svetovanje med izobraževanjem v primeru težav pri sprejemanju vsebin modulov ali če udeleženec izrazi željo po bolj poglobljenem znanju, kot ga ponuja program.
6. Prilagoditev vsebine programa glede na potrebe in predznanje udeležencev oz. skupine.

Udeleženci ob zaključku usposabljanja prejmejo potrdilo o uspešno zaključenem usposabljanju in prilogo s popisom pridobljenih kompetenc po programu.

10. ZNANJE IZVAJALCEV PROGRAMA:

Predavatelji v programu je lahko, kdor ima vsaj peto stopnjo izobrazbe ter reference in izkušnje na področjih, ki so predmet posameznega modula.

Od predavateljev v programu se pričakuje stalno strokovno spopolnjevanje na predmetnem področju ter nenehno spremljanje novosti.

11. NAČRT SPREMLJANJA IN EVALVACIJE

Metoda evalvacije bo izhajala iz strokovne presoje evalvacijskih ciljev ter bo usmerjena v kvalitativne analize, ki so uveljavljene v izobraževanju. Pri izpeljavi programa bo potekala tudi sprotna notranja evalvacija učnih dosežkov, ki jo opravljajo udeleženci.

Izvajanje programa in udeležence bomo spremljali ves čas trajanja aktivnosti z medsebojnim obveščanjem, z obiski in razgovori. Ob vpisu v program bodo udeleženci izpolnili vpisni vprašalnik in opravili razgovor s svetovalko, ki bo vključevalo naslednje elemente andragoškega dela s ciljno skupino: pripravo izvedbenega načrta, svetovalno podporo med izvajanjem izobraževanja, spremljanje napredovanja in evalvacijo, ki vključuje tudi merjenje zadovoljstva udeležencev in popis kompetenc po programu. Na osnovi izpolnjenih vprašalnikov bomo spremljali število vključenih udeležencev v programe.

Z listami prisotnosti bomo spremljali prisotnost udeležencev na vsakem srečanju in izvajali spremljanje napredovanja udeležencev v programu. Izvajanje programa bomo spremljali tudi z rednimi evalvacijskimi pogovori z izvajalci izobraževalnega programa. Spremljali bomo število izdanih potrdil o usposabljanju.

Rezultate vključenosti udeležencev v izobraževalni program bomo s pomočjo vprašalnikov spremljali 4 tedne po zaključenem izobraževanju in še 6 mesecev po zaključenem izobraževanju.

EVALVACIJA NA RAVNI POSAMEZNEGA IZOBRAŽEVALNEGA PROGRAMA

Pri evalvaciji posameznega izobraževalnega programa se bomo osredotočili na:

- evalvacijo doseganja zastavljenih kazalnikov;
- evalvacijo kakovosti izobraževalnega programa in
- evalvacijo zadovoljstva udeležencev s programom.

EVALVACIJO DOSEGANJA ZASTAVLJENIH CILJEV bomo ugotavljali s pomočjo pedagoške in projektne dokumentacije (prijavnice, liste prisotnosti, dnevnik izobraževanja). Za izvajanje evalvacije, ki bo potekala ob pričetku in zaključku izobraževalnega programa, bo zadolžen organizator izobraževanja.

EVALVACIJA KAKOVOSTI IZOBRAŽEVALNEGA PROGRAMA

Za evalvacijo kakovosti programa bomo delno uporabili splošno uveljavljeni Kirkpatrickov model (1996) vrednotenja izobraževanj na štirih ravneh. Na prvi ravni bomo vrednotili zadovoljstvo udeležencev izobraževanja. Vprašalnike z ustreznimi kazalniki kakovosti izobraževanja bodo udeleženci usposabljanj izpolnili takoj po zaključenem izobraževanju. Vrednotenje na drugi ravni Kirkpatrickovega modela oz. preverjanje pridobljenega znanja in kompetenc bo potekalo sproti, po izvedenih posameznih vsebinskih sklopih. Za boljše vrednotenje napredka rezultatov bomo pred začetkom izobraževanja izvedli tudi uvodno preverjanje poznavanja v programu obravnavanih vsebin. To nam bo omogočilo oceno obsega in kakovosti predhodnega znanja.

Evalvacija kakovosti bo temeljila tudi na: osebnih razgovorih s predavatelji pred in po zaključku izobraževalnega programa ter njihovih poročilih ob zaključku programa.

EVALVACIJA ZADOVOLJSTVA UDELEŽENCEV bo temeljila na vprašalnikih, ki jih bodo udeleženci izpolnili takoj po zaključenem izobraževanju. Med izvajanjem izobraževalnega programa pa bomo evalvacijo izvajali s pomočjo osebnih razgovorov z udeleženci ter njihovimi povratnimi informacijami.

SESTAVLJAVCI PROGRAMA

Avtorica programa: mag. Maja Radinovič Hajdič, Ljudska univerza Jesenice